

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Doe je voordeel met meertaligheid

Kuiken, F.; Muysken, P.

Publication date

2009

Document Version

Final published version

Published in

Didaktief

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Kuiken, F., & Muysken, P. (2009). Doe je voordeel met meertaligheid. *Didaktief*, 39(6), 36-37.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Doe je voordeel met meertaligheid

Tweetalige kinderen scoren beter: niet alleen op taal maar ook op andere cognitieve terreinen. Folkert Kuiken en Pieter Muysken pleiten er daarom voor de thuistaal van allochtone leerlingen niet langer te zien als een risico, maar er juist van te profiteren.

De opvattingen van politici en wetenschappers op het gebied van taalbeleid en meertaligheid lopen vaak uiteen, met name waar dit betrekking heeft op immigranten en hun nakomelingen. Politici benadrukken eenzijdig de rol van het Nederlands. De eigen talen vormen in hun ogen een vijfde colonne die het schoolsucces van het kind ondermijnt: er aandacht aan schenken is naïef en uiteindelijk schadelijk voor de kinderen van immigranten. Veel taalwetenschappers vinden het hoog tijd dit taboe te doorbreken. Er zijn namelijk veel voordelen aan meertaligheid verbonden en er is volop reden om toch uit te gaan van meertaligheid. Wat zijn nu deze voordelen?

Tweetaligheid leidt tot een grotere mate van cognitieve flexibiliteit.

Tweetalige kinderen zijn beter in het oplossen van alledaagse verbale én non-verbale taken, en kunnen zich beter concentreren. Een grootschalige studie onder 40.000 leerlingen in de Verenigde Staten laat zien dat kinderen die langdurig tweetalig onderwijs volgen op alle cognitieve fronten beter scoren dan kinderen in eentalig onderwijs: niet alleen in taal, maar ook bijvoorbeeld in rekenen en wereldoriëntatie. Dat geldt voor elke talencombinatie, of het kind nu statusvolle talen beheerst (Engels, Spaans), of statusarme talen (Berbers). Bovendien verwerven meertalige kinderen gemakkelijker een vreemde taal op school.

Cognitieve vaardigheden opgedaan in de ene taal, zijn vaak overdraagbaar naar de andere.

Wie in de ene taal heeft leren hoofdrekenen ($8 + 1 = 9$), richting aangeven (links, boven) en tijd markeren (eergisteren), kan deze vaardigheden moeiteloos overdragen naar de andere taal.

Een meertalige bevolking kan helpen de banden tussen Nederland en het buitenland te versterken.

Niet elke taal van immigranten is van even grote waarde in het internationale verkeer, maar dat geldt wel voor veel talen die door aanzienlijke groepen immigranten in ons land gesproken worden, zoals Turks, Arabisch, Chinees en Hindi/Urdu. De immigranten in de VS van Latijns-Amerikaanse, Koreaanse, Chinese en Indiase komaf spelen een essentiële rol in de internationale contacten van dat land.

Een beroep op de eigen talen van immigranten versterkt hun gevoel van eigenwaarde en betrokkenheid.

Wereldwijd leidt het erkennen en zichtbaar maken van de eigen talen van minderheidsgroepen, immigrant of niet, tot grotere betrokkenheid van de ouders bij de school, en daardoor tot meer schoolsucces van de kinderen. Het vergroot bovendien het gevoel van eigenwaarde van de kinderen, waardoor ook hun kansen op school toenemen.

MULTICULTURELE DRAMA

Als nu met gemak vaardigheden en kennis in de eigen taal van het kind kunnen worden onderwezen, en ook thuis door de ouders, waarom daar dan geen gebruik van gemaakt? Goed leren lezen hangt bijvoorbeeld nauw samen met een rijk taalaanbod in de thuisomgeving. Het is een illusie te denken dat het taalaanbod in het Nederlands bij meertalige gezinnen thuis ook maar bij benadering even rijk zou kunnen zijn als dat in de eigen taal van de ouders. Betrokkenheid van de gezinsleden, de aanwezigheid van een krant, voorlezen, rijmpjes opzeggen en liedjes zingen, discussies voeren en dergelijke zijn allemaal belangrijke voorspellers van schoolsucces. Het soort taalgebruik dat ouders aanbieden, maakt hierbij veel meer verschil bij cognitieve ontwikkeling, dan welke taal of talen ze aanbieden. Een rijk en divers taalaanbod beperkt zich niet tot het hier en nu (eet je boterham op, moet je plassen?) maar verwijst vooral ook naar toen en daar (weet je nog dat we op de kinderboerderij waren, kijk hier was je nog maar één).

Ouders kunnen zo'n rijk taalaanbod alleen leveren in de taal die zij zelf vloeiend, als moedertaalspreker, beheersen. Zo niet, dan gaat dit ten koste van de kwantiteit én kwaliteit van het taalaanbod. Ouders gaan dan minder spreken, in kortere zinnen, en dit schaadt de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind. Bovendien spreken zij dan vaak incorrect, zodat kinderen grammaticale fouten van hun ouders overnemen.

De eigen talen van de immigranten moeten dus niet gezien worden als een risico, maar als iets waar juist winst mee te behalen is. Dat geldt voor iedereen, dus voor zowel hoger als lager opgeleiden.

Het merendeel van de wereldbevolking gebruikt in het dagelijks leven meer dan één taal. En dat heeft te maken met economisch succes en niet met sociale mislukking.

Thuistaal van allochtone leerlingen is een verrijking.

Het menselijk brein is ook perfect toegerust voor meertalig functioneren; het is zeker niet onmogelijk dat al tijdens het ontstaan van onze soort onze voorouders meertalig waren.

De verwachting is dat meertaligheid in de komende eeuw alleen maar zal toenemen. Zo wordt tegenwoordig van Europese burgers verwacht dat ze naast hun eigen moedertaal twee andere talen machtig zijn.

Het lijkt erop dat een belangrijke reden om meertaligheid buiten beschouwing te laten te maken heeft met het politiek-ideologische krachtenveld waarbinnen wij ons bevinden. De eigen talen van immigranten zijn iconisch geworden voor het multiculturele drama; ze symboliseren het maatschappelijk tekort, de achterstand, het gebrek aan integratie. Ze vormen een taboe, om het maar antropologisch te zeggen.

KLUSAVONDEN

Meertaligheid heeft dan wel veel voordelen, maar vooralsnog presteren migrantenkinderen vaak slechter dan allochtonen. Dit vraagt uiteraard om een extra inspanning. Om de vaardigheid van migrantenkinderen in het Nederlands te bevorderen en hun onderwijsprestaties te verhogen, vinden wij drie stappen van belang.

Bevorder een rijk en divers taalaanbod in de thuisomgeving van de kinderen, ook in andere talen dan het Nederlands.

Dit kan onder meer via opvoedingsondersteuning, gezinsprogramma's, het beschikbaar maken van voorleesboekjes, plaatboeken met cd, televisieprogramma's (in het Nederlands en andere thuistalen) en oudercursussen over meertalig opvoeden, praten met kleine kinderen, en het

belang van lezen, zoals het Verteltasproject, de Voorleesexpress of het Makkelijk Lezen Plein in bibliotheken.

Verbeter de kennis van peuter- en kleuterleid(st)ers en docenten basis- en voorgezet onderwijs over meertaligheid en methoden van Nederlands als Tweede Taal (NT2).

Het is in de eerste plaats de taak van de initiële opleidingen om deze kennis over te brengen. Als deze daar niet in voorzien kan het ook via na- en bijscholingscursussen, gerichte lespakketten en masterclasses.

Vergroot de betrokkenheid van de ouders bij de school, breng de school het huis in, maar ook het huis in de school.

Zoals het voor leerkrachten handig is om informatie te hebben over de taalachtergrond en de thuissituatie van de leerlingen, zo moeten ouders weten wat er in het onderwijs van hun kinderen en van henzelf wordt verwacht. Soms wordt die informatie uitgewisseld op koffieochtenden en klusavonden waarbij ouders en leerkracht de vorderingen van zoon of dochter bespreken, maar er zijn ook scholen die ouders een cursus Nederlands aanbieden op het moment dat hun kinderen onder hetzelfde dak les krijgen. Dit soort projecten zijn een middel om de kloof tussen school en thuis te overbruggen.

Om de taalvaardigheid van migrantenkinderen te verbeteren is, kortom, een veelheid aan middelen nodig, en de eigen talen kunnen hierbij een belangrijke rol spelen.

Folkert Kuiken is Hoogleraar Nederlands als Tweede Taal, Universiteit van Amsterdam, en Pieter Muysken is Akademisch Hoogleraar Algemene Taalwetenschap, Radboud Universiteit Nijmegen.